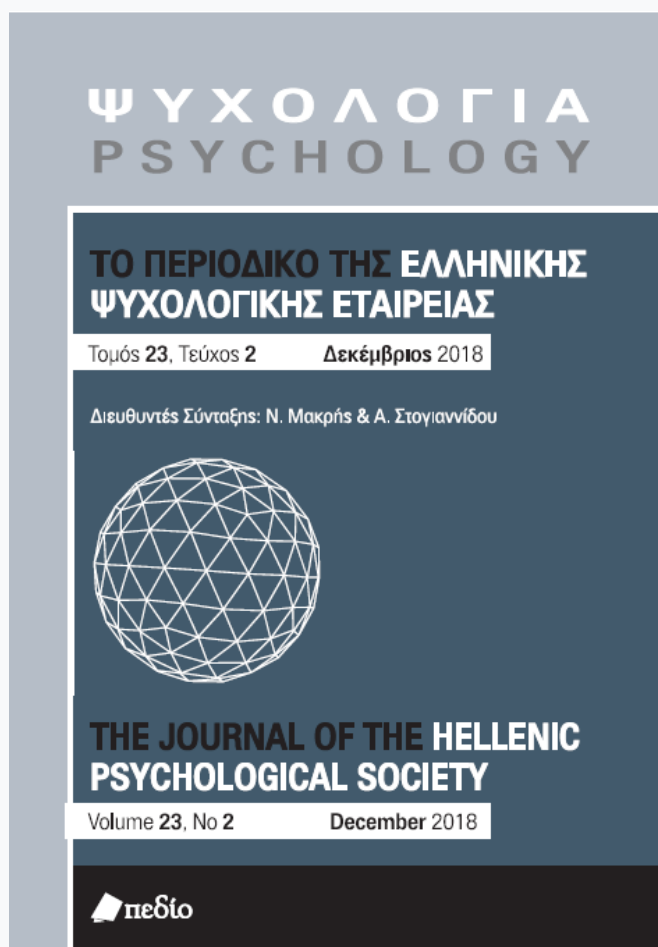

Psychology: the Journal of the Hellenic Psychological Society

Vol 23, No 2 (2018)

Special Section - Media Psychology and Technology

The relationship between parenting and the manifestation of perfectionism among Greek college students

Diana Czepiel, Σπυρίδων Τάνταρος

doi: [10.12681/psy_hps.23006](https://doi.org/10.12681/psy_hps.23006)

Copyright © 2018, Diana Czepiel, Σπυρίδων Τάνταρος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

To cite this article:

Czepiel, D., & Τάνταρος Σ. (2018). The relationship between parenting and the manifestation of perfectionism among Greek college students. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 23(2), 145–162.
https://doi.org/10.12681/psy_hps.23006

Διερεύνηση των σχέσεων της γονικότητας με την εκδήλωση τελειοθρίας σε φοιτητικό πληθυσμό

CZEPIEL DIANA (ΤΣΕΠΙΕΛ ΝΤΙΑΝΑ)¹ & ΤΑΝΤΑΡΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ²

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πλήθος ερευνών και συγγραφέων υποστηρίζει πως οι απαρχές της τελειοθρίας μπορούν να εντοπιστούν στη σχέση με τους γονείς. Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης των ειδών γονικού στυλ και της οικογενειακής τελειοθρίας με την εκδήλωση τελειοθρίας σε φοιτητικό πληθυσμό. Στους συμμετέχοντες (855 φοιτητές της Αθήνας) χορηγήθηκε το Almost Perfect Scale-Revised (APS-R), το Family Almost Perfect Scale (FAPS) και το Parental Authority Questionnaire (PAQ). Οι υποκλίμακες των APS-R και το FAPS συνδυάζονται ώστε να προκύψουν τρία είδη ατομικής και οικογενειακής τελειοθρίας αντίστοιχα (προσαρμοστική, δυσπροσαρμοστική, απουσία τελειοθρίας), ενώ το PAQ διακρίνει μεταξύ διαλεκτικού, αυταρχικού και παραχωρητικού γονικού στυλ. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το διαλεκτικό γονικό στυλ σχετίζεται θετικά με την προσαρμοστική τελειοθρία και στα δύο φύλα και αρνητικά με τη δυσπροσαρμοστική τελειοθρία ανάμεσα στις γυναίκες, το αυταρχικό γονικό στυλ σχετίζεται θετικά με τη δυσπροσαρμοστική τελειοθρία ανάμεσα στους άνδρες, ενώ το παραχωρητικό γονικό στυλ σχετίζεται θετικά με τη δυσπροσαρμοστική τελειοθρία ανάμεσα στις γυναίκες και την απουσία τελειοθρίας ανάμεσα στους άνδρες. Επιπλέον, βρέθηκε ότι η ατομική τελειοθρία σχετίζεται θετικά με το αντίστοιχο είδος οικογενειακής τελειοθρίας.

Λέξεις Κλειδιά: τελειοθρία, τελειομανία, οικογενειακή τελειοθρία, γονικό στυλ

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τους Frost, Marten, Lahart και Rosenblate (1990), η τελειοθρία χαρακτηρίζεται από τη θέσπιση υπερβολικά υψηλών κριτηρίων επίδοσης, τα οποία συνοδεύονται από υπερβολικά κριτική αυτοαξιολόγηση. Σε αντίθεση με προγενέστερους θεωρητικούς οι οποίοι αντιλαμβάνονταν την τελειοθρία ως μια μονοδιάστατη έννοια, ο Hamachek (1978) ήταν ο πρώτος που την διέκρινε σε προσαρμοστική και δυσπροσαρμοστική, και πλέον η πλειοψηφία των ερευνητών υποστηρίζει την πολυδιάσταση φύση της. Από το πλήθος

των διαστάσεων της τελειοθρίας που έχουν προταθεί, τα προσωπικά κριτήρια επίδοσης, η τάση για οργάνωση, καθώς και η εσωτερικά κατευθυνόμενη και η εξωτερικά κατευθυνόμενη τελειοθρία θεωρείται ότι αντανakλούν θετικές όψεις της τελειοθρίας, ενώ η έντονη ανησυχία για λάθη, οι γονικές προσδοκίες, η γονική κριτική, η αμφιβολία για την ποιότητα των πράξεων και η κοινωνικά επιβαλλόμενη τελειοθρία, θεωρείται πως αντανakλούν αρνητικές όψεις της τελειοθρίας (Frost, Heimberg, Holt, Mattia, & Neubauer, 1993). Οι Bieling, Israeli και Antony (2004) επισήμαναν πως η θέσπιση υψηλών στόχων είναι

¹ Πανεπιστήμιο Λέιντεν, Τμήμα Ψυχολογίας

² Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ψυχολογίας

* Στοιχεία επικοινωνίας: Τάνταρος Σπυρίδων: Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσια, 15784, Αθήνα. Τηλ.: 2107277515, fax: 2107277534, email: sgtan@psych.uoa.gr

σχετικά απίθανο να προκαλέσει δυσφορία. Αντιθέτως, το να εξαντλεί κανείς τα νοητικά και συναισθηματικά του αποθέματα επιμένοντας σε ένα στόχο παρά την έλλειψη επιτυχίας, ανησυχώντας διαρκώς για τυχόν λάθη και αμφιβάλλοντας για τις ενέργειές του, φαίνεται να οδηγεί σε αρνητικά συναισθήματα, όπως κατάθλιψη και άγχος, καθιστώντας την τελειοθρία δυσπροσαρμοστική.

Συμβολή των Γονέων στην Ανάπτυξη της Τελειοθρίας

Πλήθος συγγραφέων υποστηρίζει ότι οι απαρχές της τελειοθρίας μπορούν να εντοπισθούν στην παιδική ηλικία, και ειδικότερα στη σχέση με τους γονείς. Συγκεκριμένα, έχει προταθεί πως τα παιδιά πασχίζουν για τελειότητα στην προσπάθειά τους να αποφύγουν να απογοητεύσουν τους γονείς τους (Burns, 1980) είτε στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν την αγάπη τους (Hollender, 1965. Pacht, 1984). Έχει υποστηριχθεί, επίσης, ότι τα παιδιά εκδηλώνουν τελειοθρία εσωτερικεύοντας την ανάγκη ικανοποίησης των γονέων τους, οι οποίοι τους μεταβιβάζουν διαρκώς το μήνυμα ότι θα μπορούσαν να τα είχαν καταφέρει καλύτερα (Missildine, 1963), είτε εσωτερικεύοντας τις προσδοκίες των γονέων τους και τη σχετιζόμενη αρνητική αυτοαξιολόγηση που προκύπτει όταν αδυνατούν να ανταποκριθούν σε αυτές (Damian, Stoeber, Negru, & Baban, 2013). Ο Hamachek (1978) ανέφερε για την τελειοθρία πως τα παιδιά είτε δε μαθαίνουν ποτέ πώς να ευχαριστούν τους γονείς και επιλέγουν την τελειότητα ως τη πιο σίγουρη επιλογή, είτε μαθαίνουν πως έχουν την επιδοκίμασία των γονέων τους μόνο όταν η επίδοσή τους είναι τέλεια. Σε μία ποιοτική έρευνα (Hibbard, Walton & State, 2012) διαπιστώθηκε πως τα άτομα με τελειοθρία μεγάλωσαν σε ένα περιβάλλον όπου αισθάνονταν πίεση να πετύχουν, ενώ οι γονείς τους είχαν υπερβολικά υψηλές απαιτήσεις από τα ίδια, δεν ήταν πο-

τέ ευχαριστημένοι με την επίδοσή τους και ήταν υπερβολικά επικριτικοί με τα λάθη τους. Οι παραπάνω υποθέσεις σχετικά με την ανάπτυξη της τελειοθρίας έχουν συνοψισθεί από τους Flett, Hewitt, Oliver και Macdonald (2002) ως το *μοντέλο κοινωνικών προσδοκιών* (social expectations model).

Έχει προταθεί, επίσης, η αντίθετη άποψη, συγκεκριμένα ότι η ύπαρξη ελάχιστων προσδοκιών εκ μέρους των γονέων οδηγεί στην ανάπτυξη τελειοθρίας (Hamackek, 1978. Hibbard et al., 2012), καθώς το άτομο προσπαθεί να αντιμετωπίσει τη γονική αμέλεια (Hamackek). Σύμφωνα με το *μοντέλο κοινωνικής αντίδρασης* (social reaction model), όταν τα παιδιά εκτίθενται σε ένα χαοτικό ή «βάνανσο» οικογενειακό περιβάλλον, αναπτύσσουν τελειοθρία ως μια στρατηγική αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων. Ενδέχεται να εμφανίσουν τελειοθρία στην προσπάθειά τους να αποφύγουν ή να περιορίσουν την περαιτέρω κακοποίηση ή τον εξευτελισμό (π.χ. «Αν είμαι τέλειος/α, κανείς δε θα με βλάψει»), είτε στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν αίσθηση ελέγχου σε ένα απρόβλεπτο περιβάλλον (Flett et al., 2002).

Επιπλέον, οι Slade και Owens (1998) πρότειναν το *μοντέλο διπλής διαδικασίας* (dual process model), υποστηρίζοντας πως η θετική τελειοθρία αναπτύσσεται ως αποτέλεσμα ταύτισης με ένα πρότυπο που επιδεικνύει την αξία της σχολαστικότητας, ή ως αντίδραση σε ένα αποδιοργανωμένο πρότυπο. Αντιθέτως, η αρνητική τελειοθρία αναπτύσσεται είτε ως αποτέλεσμα πλήρους έλλειψης ενίσχυσης, είτε παροχής ενίσχυσης που εξαρτάται αποκλειστικά από την επίδοση.

Οι Flett et al. (2002) πρότειναν, τέλος, ένα ολοκληρωμένο μοντέλο για την ανάπτυξη της τελειοθρίας, υποστηρίζοντας πως θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ο γονικός έλεγχος και η απαιτητική συμπεριφορά από τη μία, καθώς και η παρουσία ή απουσία γονικής αποδοχής και εγκαρδιότητας από την άλλη. Ωστόσο, παρά τη σημαντική συμβολή των γονέων στην ανάπτυξη της τελειοθρίας, επισημαίνον

πως δεν πρέπει να αγνοείται ο ρόλος που διαδραματίζουν άλλα άτομα στη ζωή του παιδιού, όπως οι συνομήλικοι και οι καθηγητές, καθώς και κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες που προωθούν την εκδήλωση τελειοθρίας.

Σχέση μεταξύ του τρόπου άσκησης του γονικού ρόλου (γονικού στυλ) και της τελειοθρίας. Ο τρόπος άσκησης του γονικού ρόλου διακρίνεται σε αυταρχικό, παραχωρητικό ή διαλεκτικό (Baumrind, 1971, 1991). Ο διαλεκτικός γονέας προσπαθεί να κατευθύνει τις δραστηριότητες του παιδιού, αλλά με λογικό τρόπο, ενώ εκφράζει την αγάπη του και είναι συναισθηματικά υποστηρικτικός. Σε μερικές από τις έρευνες που έχουν εξετάσει τη σχέση του διαλεκτικού γονικού στυλ και της τελειοθρίας, έχει βρεθεί θετική συσχέτιση με προσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας (Basirion, Majid, & Jelas, 2014. Flett et al., 1995. Gong, Fletcher, & Bolin, 2015. Kontrimiene, 2014. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012. Wintre & Sugar στο Flett et al., 2002). Σε άλλες έρευνες έχει βρεθεί αρνητική συσχέτιση με δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας (Gong et al.. Hibbard & Walton, 2014. Soysa & Weiss, 2014. Walton, Hibbard, Coughlin, Coyl-Shepherd, & Walton, 2018), ενώ σε άλλες έρευνες δεν εντοπίστηκε καμία συσχέτιση (Besharat, Azizi, & Poursharifi, 2011. Craddock, Church, & Sands, 2009. Miller, Lambert, & Speirs Neumeister, 2012).

Ο αυταρχικός γονέας διαμορφώνει, ελέγχει και αξιολογεί τη συμπεριφορά του παιδιού βάσει καθορισμένων και απόλυτων κριτηρίων συμπεριφοράς. Το αυταρχικό γονικό στυλ έχει σχετιστεί με την ανάπτυξη δυσπροσαρμοστικών όψεων της τελειοθρίας (Basirion et al., 2014. Besharat et al., 2011. Craddock et al., 2009. Flett et al., 1995. Gong et al., 2015. Hibbard & Walton, 2014. Kawamura, Frost & Harmatz, 2002. Kontrimiene, 2014. Miller et al., 2012. Miller & Speirs Neumeister, 2017. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012. Soysa & Weiss, 2014. Walton et al., 2018. Wintre

& Sugar στο Flett et al., 2002), ενώ σε μερικές έρευνες έχει βρεθεί ότι σχετίζεται και με προσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας (Besharat et al.. Craddock et al.. Gong et al.. Walton et al.), αν και με μικρότερο μέγεθος επίδρασης (Craddock et al.). Σε μερικές από τις παραπάνω έρευνες, ωστόσο, παρατηρήθηκαν διαφορές φύλου, με τους Flett et al. (1995) να έχουν βρει πως η συσχέτιση μεταξύ του αυταρχικού γονικού στυλ και των δυσπροσαρμοστικών όψεων της τελειοθρίας ίσχυε αποκλειστικά για τα αγόρια, ενώ οι Kawamura et al. βρήκαν πως η σχέση αυτή ίσχυε μόνο για τα κορίτσια του δείγματος.

Ο παραχωρητικός γονέας συμπεριφέρεται συγκαταβατικά προς το παιδί, δεν κάνει σχεδόν τίποτα που να διαμορφώνει τη συμπεριφορά του, ενώ του παρέχει ασυνεπή ανατροφοδότηση. Το παραχωρητικό γονικό στυλ σε σχέση με την τελειοθρία δεν έχει μελετηθεί ακόμα τόσο συστηματικά, λόγω της άποψης ότι ενδέχεται να μην προωθεί στα παιδιά την επιθυμία για υψηλά κριτήρια επίδοσης, δεδομένου ότι οι γονικές απαιτήσεις είναι πολύ χαμηλές (Hibbard & Walton, 2014). Με βάση μια διαφορετική άποψη, ωστόσο, τα παιδιά, ερχόμενα αντιμέτωπα με ελάχιστη δομή και υποστήριξη, εκδηλώνουν τελειοθρία ως στρατηγική αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων, προκειμένου να ανακτήσουν την αίσθηση ελέγχου στη ζωή τους (Flett et al., 2002). Από τις λιγοστές έρευνες που έχουν εξετάσει το παραχωρητικό γονικό στυλ στα πλαίσια της τελειοθρίας, οι Basirion et al. (2014), Besharat et al. (2011), Miller et al. (2012), Miller και Speirs Neumeister (2017) και Olson (2012) δεν εντόπισαν καμία συσχέτιση, ενώ οι Flett et al. (1995) βρήκαν αρνητική συσχέτιση με μία προσαρμοστική πτυχή της τελειοθρίας. Οι Hibbard και Walton διαπίστωσαν πως το παραχωρητικό-υποχωρητικό (permissive-indulgent) γονικό στυλ σχετιζόταν αρνητικά με κάποιες δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας, είτε και στα δύο φύλα είτε μόνο στα αγόρια, ενώ το παραχωρητικό-αμελές

(permissive-neglectful) γονικό στυλ σχετιζόταν θετικά με δυσπροσαρμοστικές πτυχές της τελειοθρίας, είτε και στα δύο φύλα είτε μόνο στα αγόρια, σχέσεις οι οποίες επιβεβαιώθηκαν από τους Walton et al. (2018), χωρίς ωστόσο να εξετασθούν διαφορές φύλου.

Οικογενειακή τελειοθρία (family perfectionism). Ο όρος αυτός, ο οποίος δε συναντάται συχνά στη βιβλιογραφία, είναι συνυφασμένος με τη δημιουργία του ερωτηματολογίου Family Almost Perfect Scale (FAPS) από τους Wang, Methikalam και Slaney (2010). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο μετρά πώς το άτομο αντιλαμβάνεται τις τελειοθηρικές προσδοκίες από την πλευρά της οικογένειάς του, προκειμένου να διερευνηθεί το αντίκτυπό τους στην ανάπτυξη της τελειοθρίας στο άτομο. Τα υψηλά κριτήρια που θέτει η οικογένεια αναφορικά με την επίδοση του ατόμου (*κριτήρια επίδοσης*) δεν μπορούν να θεωρηθούν καθαυτά ως μία θετική ή αρνητική πτυχή της οικογενειακής τελειοθρίας. Αυτό που είναι πιο πιθανό να αποτελεί πρόβλημα για το άτομο είναι η απόκλιση μεταξύ των οικογενειακών κριτηρίων επίδοσης και της πραγματικής του επίδοσης (*ασυμφωνία*). Το FAPS επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ οικογενειών που χαρακτηρίζονται από προσαρμοστική τελειοθρία (υψηλά κριτήρια επίδοσης και χαμηλή ασυμφωνία) και μεταξύ οικογενειών που χαρακτηρίζονται από δυσπροσαρμοστική τελειοθρία (υψηλά κριτήρια επίδοσης και υψηλή ασυμφωνία), καθιστώντας δυνατή τη σύγκριση των επιδράσεων που έχει η καθεμία από αυτές στο άτομο. Όταν χρησιμοποιείται μαζί με το APS-R «καθίσταται δυνατή η εκτίμηση και η σύγκριση των θετικών και αρνητικών όψεων της τελειοθρίας, τόσο από την οπτική του ίδιου του ατόμου, όσο και από την οπτική της οικογένειας, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από το άτομο» (Wang, 2010, σ. 187). Παρ' όλα αυτά, λίγες έρευνες έχουν χρησιμοποιήσει μαζί τα δύο αυτά ερωτηματολόγια (Methikalam,

Wang, Slaney, & Yeung, 2015. Ortega, Wang, Slaney, Hayes, & Morales, 2013. Wang, 2010. 2012), αναφέροντας, μάλιστα, μόνο τις συσχετίσεις μεταξύ των υποπαράγοντων των κλιμάκων, χωρίς να διερευνούν, όπως προτείνεται από τον Wang (2010), τη σχέση μεταξύ των κατηγοριών της οικογενειακής και της ατομικής τελειοθρίας.

Ερευνητικοί Στόχοι

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να διερευνήσει πώς σχετίζεται η οικογενειακή τελειοθρία και το γονικό στυλ με την εκδήλωση τελειοθρίας σε φοιτητικό πληθυσμό. Δεδομένου ότι το διαλεκτικό γονικό στυλ έχει βρεθεί ότι σχετίζεται αρνητικά με δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας (Gong et al., 2015. Hibbard & Walton, 2014. Soysa & Weiss, 2014. Walton et al., 2018), καθώς και ότι σχετίζεται θετικά με προσαρμοστικές πτυχές της τελειοθρίας (Basirion et al., 2014. Flett et al., 1995. Gong et al., 2015. Kontrimiene, 2014. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012. Wintre & Sugar στο Flett et al., 2002), αναμένεται ότι και στην παρούσα έρευνα το διαλεκτικό γονικό στυλ θα σχετίζεται θετικά με την εκδήλωση προσαρμοστικής τελειοθρίας και αρνητικά με την εκδήλωση δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας. Επιπλέον, παρά το πλήθος ερευνών στις οποίες το αυταρχικό γονικό στυλ έχει σχετισθεί με δυσπροσαρμοστικές πτυχές της τελειοθρίας (Basirion et al., 2014. Besharat et al., 2011. Craddock et al., 2009. Flett et al., 1995. Gong et al., 2015. Hibbard & Walton, 2014. Kawamura et al., 2002. Kontrimiene, 2014. Miller et al., 2012. Miller & Speirs Neumeister, 2017. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012. Soysa & Weiss, 2014. Walton et al., 2018. Wintre & Sugar, 2000 στο Flett et al., 1995), κάποιες έρευνες αναφέρουν συσχέτιση του συγκεκριμένου γονικού στυλ και με προσαρμοστικές πτυχές της τελειοθρίας (Besharat et al., 2011. Craddock et al., 2009. Gong et al.,

2015. Walton et al., 2018). Συνεπώς, αναμένεται ότι το αυταρχικό γονικό στυλ θα σχετίζεται θετικά με τη δυσπροσαρμοστική τελειοθρία, ενώ κρίνεται σκόπιμο να μελετηθεί αν θα σχετίζεται θετικά και με την εκδήλωση προσαρμοστικής τελειοθρίας.

Αναφορικά με το παραχωρητικό γονικό στυλ, τα ευρήματα είναι ελάχιστα, καθώς έρευνες που δεν εντόπισαν συσχέτιση μεταξύ του συγκεκριμένου γονικού στυλ και της τελειοθρίας οδήγησαν την πλειοψηφία των μεταγενέστερων ερευνητών να παραλείπει τη διερεύνησή του. Ωστόσο, το παραχωρητικό γονικό στυλ αξίζει να εξετασθεί, καθώς οι Flett et al. (2002) στο μοντέλο τους προτείνουν το παραχωρητικό γονικό στυλ ως αιτία εκδήλωσης τελειοθρίας, ενώ οι Hibbard και Walton (2014) καθώς και οι Walton et al. (2018), οι οποίοι έκαναν διάκριση μεταξύ παραχωρητικού-επιεικούς γονικού στυλ και παραχωρητικού-αμελούς γονικού στυλ, διαπίστωσαν πως το πρώτο σχετιζόταν αρνητικά με δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας, ενώ το δεύτερο σχετιζόταν θετικά με δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθρίας. Συνεπώς, στην παρούσα έρευνα θα διερευνηθεί αν το παραχωρητικό γονικό στυλ σχετίζεται με την εκδήλωση τελειοθρίας, και αν ναι, με ποιο είδος. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη ότι σε κάποιες από τις έρευνες παρατηρήθηκαν διαφορές φύλου στη σχέση μεταξύ του γονικού στυλ και της τελειοθρίας (Flett et al., 1995. Hibbard & Walton, 2014. Kawamura et al., 2002), κρίνεται ενδιαφέρον να εξετασθεί η ύπαρξη τέτοιων διαφορών και στην παρούσα έρευνα. Τέλος, αν και προτείνεται το FAPS να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με το APS-R, οι έρευνες που έχουν ακολουθήσει αυτήν την πρόταση είναι λιγοστές, χωρίς μάλιστα να έχουν διερευνήσει τη σχέση μεταξύ των δύο ειδών τελειοθρίας (Methikalam et al., 2015. Ortega et al., 2013. Wang, 2010, 2012). Επομένως, θα ήταν ενδιαφέρον να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ των ειδών οικογενειακής τελειοθρίας και των ειδών τελειοθρίας που εκδηλώνει το άτομο.

Η παρούσα έρευνα εμπλουτίζει τη βιβλιογραφία χρησιμοποιώντας για τη μέτρηση της τελειοθρίας το ερωτηματολόγιο APS-R, το οποίο επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ προσαρμοστικής και δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας, σε αντίθεση με άλλα ερωτηματολόγια, τα οποία διακρίνουν διαστάσεις τελειοθρίας, μερικές από τις οποίες δεν μπορούν να θεωρηθούν αμιγώς προσαρμοστικές ή δυσπροσαρμοστικές, οδηγώντας συχνά σε αντιφατικά ευρήματα. Επιπλέον, με εξαίρεση το διαλεκτικό γονικό στυλ για το οποίο υπάρχουν σχετικά σαφή συμπεράσματα, τα ευρήματα αναφορικά με το αυταρχικό γονικό στυλ είναι σε κάποιο βαθμό αντιφατικά, ενώ η έρευνα σχετικά με το παραχωρητικό γονικό στυλ είναι περιορισμένη, συνεπώς η παρούσα έρευνα επεκτείνει και διασαφηνίζει την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Επίσης, ενώ κάποια ευρήματα υποδεικνύουν διαφορές φύλου στη σχέση μεταξύ της τελειοθρίας και του γονικού στυλ, οι σχετικές έρευνες είναι ελάχιστες, συνεπώς η παρούσα έρευνα συμβάλλει σε μια σαφέστερη εικόνα.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 855 προπτυχιακοί φοιτητές (674 γυναίκες, 181 άνδρες), 18 έως 24 ετών, με μέσο όρο ηλικίας 19,96 (τυπική απόκλιση 1,60), που κατοικούσαν στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και του Πειραιά. Η δειγματοληψία ήταν συμπτωματική, με ευκαιριακό δείγμα. Καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, ώστε να συμμετάσχουν φοιτητές από ποικίλες σχολές των μεγαλύτερων Ανώτατων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Αθήνας. Το 88,3% των συμμετεχόντων φοιτούσε σε κάποια από τα τέσσερα πρώτα έτη, ενώ το υπόλοιπο 11,7% βρισκόταν στο πέμπτο έως όγδοο έτος φοίτησης. Όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το 31,7% ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ ή

ΤΕΙ, το 24,9% είχε ολοκληρώσει το Λύκειο, το 18,5% είχε ολοκληρώσει ΙΕΚ ή κάποια μεταλυκειακή εκπαίδευση, ενώ το υπόλοιπο 24,9% δεν είχε ολοκληρώσει κάποια συστηματική εκπαίδευση είτε είχε ολοκληρώσει Δημοτικό, Γυμνάσιο, είτε ήταν κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος. Το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας παρουσιάζει την ίδια εικόνα με τα αντίστοιχα ποσοστά να είναι 35,8% , 29,6%, 17,3% και 17,3%.

Μέσα Συλλογής Δεδομένων

Almost Perfect Scale-Revised (APS-R-Slaney, Mobley, Trippi, Ashby, & Johnson, 1996). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε για τη μέτρηση και τη διάκριση μεταξύ προσαρμοστικής και δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας. Αποτελείται από τρεις υποκλίμακες: *κριτήρια επίδοσης* (standards, 7 ερωτήσεις, π.χ. «Έχω υψηλές προσδοκίες από τον εαυτό μου»), *ευταξία* (order, 4 ερωτήσεις, π.χ. «Μου αρέσει πάντα να είμαι οργανωμένος/η και πειθαρχημένος/η») και *ασυμφωνία* (discrepancy, 12 ερωτήσεις, π.χ. «Σπάνια ανταποκρίνομαι στα υψηλά κριτήριά μου»). Η πρώτη υποκλίμακα μετρά τα υψηλά προσωπικά κριτήρια επίδοσης που θέτει το άτομο για τον εαυτό του, η υποκλίμακα της ευταξίας αναφέρεται στην προτίμηση του ατόμου για τάξη και οργάνωση, ενώ η υποκλίμακα της ασυμφωνίας αξιολογεί την απόκλιση μεταξύ των κριτηρίων που θέτει το άτομο για τον εαυτό του και της επίδοσής του, την «πεποίθηση ότι αποτυγχάνει σταθερά να ανταποκριθεί στα υψηλά κριτήρια επίδοσης που έχει θέσει για τον εαυτό του» (Slaney, Rice & Ashby, 2002, σ. 69). Οι απαντήσεις δίνονται με βάση επτάβάθμια κλίμακα Likert. Το εργαλείο μεταφράστηκε και χορηγήθηκε σε ελληνικό πληθυσμό το 2014 από τις Diamantopoulou και Platsidou.

Family Almost Perfect Scale (FAPS-Wang, Methikalam, & Slaney, 2010). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε

με σκοπό την αξιολόγηση της τελειοθρίας στην οικογένεια των συμμετεχόντων, έτσι όπως την αντιλαμβάνονται οι ίδιοι. Πρόκειται ουσιαστικά για προσαρμογή του ερωτηματολογίου APS-R σε οικογενειακή μορφή, καθώς οι προτάσεις τροποποιήθηκαν, ώστε να αντανακλούν την τελειοθρία της οικογένειας των ερωτώμενων (Wang, 2010). Συνεπώς, το FAPS αποτελείται από τις ίδιες υποκλίμακες, προσαρμοσμένες ως προς την οικογένεια: *οικογενειακά κριτήρια επίδοσης* (6 ερωτήσεις, π.χ. «Η οικογένειά μου έχει υψηλές προσδοκίες από εμένα»), *οικογενειακή ευταξία* (4 ερωτήσεις, π.χ. «Η οικογένειά μου προσδοκά να είμαι πάντα οργανωμένος/η και πειθαρχημένος/η») και *οικογενειακή ασυμφωνία* (7 ερωτήσεις, π.χ. «Σπάνια ανταποκρίνομαι στα υψηλά κριτήρια της οικογένειάς μου»). Η υποκλίμακα των οικογενειακών κριτηρίων επίδοσης αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο το άτομο θεωρεί ότι η οικογένειά του θέτει υψηλά κριτήρια για την επίδοσή του, η υποκλίμακα της οικογενειακής ευταξίας μετρά την αντιλαμβανόμενη από τον ερωτώμενο τάξη της οικογένειας να προσδοκά τάξη και οργάνωση από τον ίδιο, ενώ η υποκλίμακα της οικογενειακής ασυμφωνίας αξιολογεί το βαθμό στον οποίο το άτομο θεωρεί ότι αδυνατεί να ανταποκριθεί στα κριτήρια επίδοσης που θέτει η οικογένειά του. Η βαθμολόγηση γίνεται με βάση επτάβαθμη κλίμακα Likert. Το FAPS μεταφράστηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας στην ελληνική γλώσσα από τους ερευνητές σύμφωνα με την μετάφραση του APS-R από τις Diamantopoulou και Platsidou (2014), δεδομένου ότι το FAPS συνιστά μια παραλλαγή του APS-R. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε αντίστροφη μετάφραση (back translation) στην αγγλική γλώσσα από δίγλωσσο μεταφραστή, ενώ οι ελάχιστες διαφοροποιήσεις που προέκυψαν ανάμεσα στη μεταφρασμένη εκδοχή και την αντίστροφη μετάφραση επιλύθηκαν ύστερα από συζήτηση ανάμεσα στους συγγραφείς και τον μεταφραστή, συμφωνώντας σε μια κοινώς αποδεκτή εκδοχή. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε επιβεβαι-

ωτική ανάλυση παραγόντων προκειμένου να ελεγχθεί η εγκυρότητα της ελληνικής εκδοχής του ερωτηματολογίου, εξετάζοντας ένα μοντέλο τριών παραγόντων με βάση τη δομή της αγγλικής εκδοχής. Ομοίως με την αγγλική εκδοχή, η ανάλυση παραγόντων υπέδειξε σχετικά καλή, αν και όχι άριστη, προσαρμογή του μοντέλου, $\chi^2 = 938,10$ (116), $p < .001$, CFI = 0,90, SRMR = 0,07, RMSEA = 0,09, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη τριών παραγόντων (οικογενειακά κριτήρια επίδοσης, οικογενειακή ευταξία, οικογενειακή ασυμφωνία), ενώ οι φορτίσεις των ερωτημάτων ήταν στατιστικώς σημαντικές και κυμάνθηκαν από 0,60 έως 0,84.

Parental Authority Questionnaire (PAQ-Buri, 1991). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε βάσει του έργου της Baumrind (1971), με στόχο τη μέτρηση του γονικού κύρους και των μεθόδων διαπαιδαγώγησης, όπως τις αντιλαμβάνεται και τις βιώνει το παιδί (κάθε ηλικίας). Αποτελείται από τρεις υποκλίμακες, με 10 ερωτήσεις η καθεμία, οι οποίες αντιστοιχούν σε διαφορετικό γονικό στυλ: παραχωρητικό (π.χ. «Συνήθως ο γονιός μου δεν ορίζει αυστηρούς κανόνες που αφορούν στη συμπεριφορά μου»), αυταρχικό (π.χ. «Όταν ο γονιός μου ζητά να κάνω κάτι, περιμένει να το κάνω αμέσως και χωρίς ερωτήσεις») και διαλεκτικό (π.χ. «Από τη στιγμή που υιοθετούνται κάποιοι κανόνες στην οικογένεια, ο γονιός μου συζητά μαζί μου τους λόγους για τους οποίους δημιουργήθηκαν»). Οι ερωτώμενοι απαντούν και για τους δύο γονείς βάσει πενταβάθμιας κλίμακας Likert και κατατάσσονται ως προς το γονικό στυλ με το οποίο έχουν ανατραφεί, σύμφωνα με την υποκλίμακα στην οποία σημειώνουν την υψηλότερη βαθμολογία. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η μεταφρασμένη εκδοχή του Τσαούση (2002), στην οποία οι συμμετέχοντες απαντούν μόνο για τον γονέα που ήταν κυρίως υπεύθυνος για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών στην οικογένεια.

Διαδικασία

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε κατά το Δεκέμβριο του 2015. Τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν διαδικτυακά, χρησιμοποιώντας τις φόρμες Google, μέσω της κοινοποίησής τους στις σελίδες διάφορων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Αθήνας και του Πειραιά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και συμπληρώθηκαν εθελοντικά από τους συμμετέχοντες, χωρίς να δίνεται οποιουδήποτε είδους αμοιβή. Προκειμένου να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια οι συμμετέχοντες καλούνταν να είναι συνδεδεμένοι στον λογαριασμό τους στην Google, ώστε να μην είναι δυνατή η πολλαπλή συμμετοχή των ίδιων ατόμων στην έρευνα, χωρίς ωστόσο να αποθηκεύεται η διεύθυνση του ηλεκτρονικού τους ταχυδρομείου, το οποίο θα υποβίβαζε τον ανώνυμο και εμπιστευτικό χαρακτήρα της έρευνας. Σύμφωνα με πλήθος ερευνών, η διαδικτυακή χορήγηση των ερωτηματολογίων θεωρείται μία αξιόπιστη μέθοδος δειγματοληψίας (Gosling, Vazire, Srivastava, & John, 2004. Παπάζογλου, 2018), ενώ έχει αποδειχθεί η ισοδυναμία μεταξύ της παραδοσιακής και της διαδικτυακής χορήγησης ερωτηματολογίων (De Beuckelaer & Lievens, 2009. Knapp & Kirk, 2003. Lewis, Watson, & White, 2009. Weigold, Weigold, & Russell, 2013), η ύπαρξη ποικιλομορφίας στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (Gosling et al., Lewis et al.), η μικρότερη τάση των συμμετεχόντων να δίνουν κοινωνικώς αποδεκτές απαντήσεις (Joinson, 1999) και η ύπαρξη μεγαλύτερου ποσοστού ανταπόκρισης των φοιτητών σε διαδικτυακές έρευνες (Shih & Xitao Fan, 2008). Επιπλέον, πριν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, οι συμμετέχοντες διαβεβαιώθηκαν για την ανωνυμία και το απόρρητο της διαδικασίας. Δεν αποκαλύφθηκε το θέμα και ο σκοπός της έρευνας, προκειμένου να μην υπάρξει μεροληψία εκ μέρους των ερωτώμενων.

Πίνακας 1
Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες και Συντελεστές Αξιοπιστίας των APS-R, FAPS
και PAQ για το Συνολικό Δείγμα

	M.O.	T.A.	Διάμ.	Min	Max	Alpha
Τελειοθηρία						
Κριτήρια επίδοσης	26,26	4,70	27	10	35	0,80
Ευταξία	14,45	3,23	15	4	20	0,81
Ασυμφωνία	33,31	10,02	32	12	60	0,92
Οικογενειακή τελειοθηρία						
Κριτήρια επίδοσης	21,73	5,00	22	6	30	0,86
Ευταξία	14,16	3,44	15	4	20	0,85
Ασυμφωνία	14,43	6,19	13	7	35	0,91
Γονικό στυλ						
Αυταρχικό	24,66	7,26	24	10	50	0,83
Παραχωρητικό	31,76	5,91	32	10	50	0,72
Διαλεκτικό	32,27	5,95	33	10	50	0,75

Αποτελέσματα

Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται ο μέσος όρος, η τυπική απόκλιση, η μέγιστη και η ελάχιστη τιμή για κάθε υποκλίμακα των ερωτηματολογίων APS-R, FAPS και PAQ, καθώς και ο δείκτης αξιοπιστίας τους Cronbach α .

Οι συμμετέχοντες κατηγοριοποιήθηκαν σε τρεις ομάδες, τόσο ως προς την ατομική όσο και ως προς την οικογενειακή τελειοθηρία: άτομα χωρίς (οικογενειακή) τελειοθηρία, άτομα με προσαρμοστική (οικογενειακή) τελειοθηρία και άτομα με δυσπροσαρμοστική (οικογενειακή) τελειοθηρία. Για την κατηγοριοποίηση εφαρμόστηκε ανάλυση σε συστάδες, με βάση τις βαθμολογίες τους στις υποκλίμακες των κριτηρίων επίδοσης και της ασυμφωνίας του APS-R και του FAPS αντίστοιχα. Η υποκλίμακα της ευταξίας δε συμπεριελήφθη στην ανάλυση, καθώς δε θεωρείται πως μπορεί να συμβάλει στη διάκριση μεταξύ ατόμων με προσαρμοστική και δυσπροσαρμοστική τελειοθηρία (Diamantopoulou & Platsidou, 2014. Gilman & Ashby, 2003. Rice, Ashby & Gilman, 2011). Ακολουθώντας

τη μεθοδολογία προγενέστερων ερευνών (Diamantopoulou & Platsidou, 2014. Rice et al., 2011), αφού τυποποιήθηκαν οι τιμές, εφαρμόστηκε ιεραρχική ανάλυση, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο Ward's linkage και την τετραγωνική ευκλείδεια απόσταση (squared Euclidian distance measure). Ο αναλυτικός πίνακας με τα διαδοχικά στάδια των συσσωρεύσεων των συστάδων (agglomeration schedule) που προέκυψε παρείχε υποστήριξη για τη λύση τριών συστάδων, δεδομένου ότι σημειώθηκε μεγάλη αύξηση στους συντελεστές προχωρώντας από τη λύση δύο συστάδων προς τη λύση μίας συστάδας (44% για την ατομική τελειοθηρία και 47% για την οικογενειακή τελειοθηρία), καθώς και από τη λύση τριών συστάδων προς τη λύση δύο συστάδων (43% για την ατομική τελειοθηρία και 55% για την οικογενειακή τελειοθηρία), ενώ προχωρώντας από τη λύση τεσσάρων συστάδων προς τη λύση τριών συστάδων σημειώθηκε μικρότερη αύξηση (22% για την ατομική τελειοθηρία και 25% για την οικογενειακή τελειοθηρία). Η μεγάλη αύξηση υποδηλώνει πως συγχωνεύτηκαν αρκετά διαφορετικές μεταξύ τους συστάδες και πως πρέπει να διατηρηθεί η λύση πριν τη σημεί-

Πίνακας 2
Απόσταση Μεταξύ των Κέντρων των Συστάδων και Απόσταση της Περίπτωσης
από το Κέντρο Κατάταξης της Συστάδας (Απόσταση Εντός της Συστάδας)

APS-R					
Απόσταση μεταξύ των κέντρων των συστάδων			Απόσταση εντός συστάδας		
Συστάδα	1	2	3	M.O.	T.A.
1	-	1,85	2,07	0,82	0,42
2	1,85	-	1,75		
3	2,07	1,75	-		
FAPS					
Απόσταση μεταξύ των κέντρων των συστάδων			Απόσταση εντός συστάδας		
Συστάδα	1	2	3	M.O.	T.A.
1	-	2,87	1,84	0,75	0,41
2	2,87	-	1,55		
3	1,84	1,55	-		

Πίνακας 3
Περιγραφικοί Δείκτες των Συστάδων του APS-R και του FAPS

Υποκλίμακες APS-R	Δυσπροσαρμοστική τελειοθρία (N = 233)		Προσαρμοστική τελειοθρία (N = 356)		Απουσία τελειοθρίας (N = 266)		
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	F(2, 852)
Κριτήρια επίδοσης	28,30 _α	3,52	28,87 _β	2,78	20,98 _γ	3,04	571,32*
Ασυμφωνία	45,24 _α	6,53	26,74 _β	5,48	31,64 _γ	7,74	576,72*
Υποκλίμακες FAPS	Δυσπροσαρμοστική οικογενειακή τελειοθρία (N = 191)		Προσαρμοστική οικογενειακή τελειοθρία (N = 398)		Απουσία οικογενειακής τελειοθρίας (N = 266)		
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	F(2, 852)
Κριτήρια επίδοσης	25,84 _α	3,53	23,59 _β	2,61	15,99 _γ	3,30	715,41*
Ασυμφωνία	23,58 _α	4,43	12,53 _β	3,27	10,69 _γ	3,66	780,52*

Σημείωση. Μέσοι όροι που δεν μοιράζονται κοινό δείκτη διαφέρουν στατιστικώς σημαντικά μεταξύ τους σύμφωνα με το post hoc κριτήριο του Bonferroni για $p < 0,05$.

* $p < 0,001$.

ωση της αύξησης (Pastor, 2010). Στη συνέχεια, με βάση τα κέντρα βάρους των συστάδων (cluster centroids) που προέκυψαν από την ιεραρχική ανάλυση, πραγματοποιήθηκε ανάλυση k-means. Η απόσταση μεταξύ των κέντρων των συστάδων και η απόσταση της

περίπτωσης από το κέντρο κατάταξης της συστάδας παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Προκειμένου να αναγνωριστούν οι τρεις συστάδες, εξετάστηκαν οι μέσοι όροι της κάθε συστάδας. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η συστάδα με υψηλό M.O. στα κριτήρια επίδοσης

Πίνακας 4
Κατανομή (Απόλυτες και Σχετικές Συνδυαστικές Συχνότητες) της Ατομικής Τελειοθηρίας
ως προς το Γονικό Στυλ για κάθε Φύλο και ως προς την Οικογενειακή Τελειοθηρία

		Άνδρες							
		Ατομική τελειοθηρία						Σύνολο	
		Δυσπροσαρμ.		Προσαρμοστική		Απουσ. τελειοθ.			
Γονικό στυλ		f	%	f	%	f	%	f	%
Παραχωρητικό		13	28,89	23	30,67	31	50,82	67	37,02
Αυταρχικό		19	42,22	19	25,33	13	21,31	51	28,18
Διαλεκτικό		13	28,89	33	44,00	17	27,87	63	34,80
Σύνολο		45	100	75	100	61	100	181	100
		Γυναίκες							
		Ατομική τελειοθηρία						Σύνολο	
		Δυσπροσαρμ.		Προσαρμοστική		Απουσ. τελειοθ.			
Γονικό στυλ		f	%	f	%	f	%	f	%
Παραχωρητικό		85	45,21	75	26,69	67	32,68	227	33,68
Αυταρχικό		63	33,51	101	35,94	82	40,00	246	36,50
Διαλεκτικό		40	21,28	105	37,37	56	27,32	201	29,82
Σύνολο		188	100	281	100	205	100	674	100
		Σύνολο δείγματος							
		Ατομική τελειοθηρία						Σύνολο	
		Δυσπροσαρμ.		Προσαρμοστική		Απουσ. τελειοθ.			
Οικογεν. τελειοθ.		f	%	f	%	f	%	f	%
Δυσπροσαρμ.		90	38,63	49	13,76	52	19,55	191	22,34
Προσαρμοστική		86	36,91	216	60,67	96	36,09	398	46,55
Απουσ. τελειοθ.		57	24,46	91	25,57	118	44,36	266	31,11
Σύνολο		233	100	356	100	266	100	855	100

Σημείωση. Δυσπροσαρμ. = δυσπροσαρμοστική, απουσ. τελειοθ. = απουσία τελειοθηρίας, οικογεν. τελειοθ. = οικογενειακή τελειοθηρία.

και χαμηλό M.O. στην ασυμφωνία θεωρήθηκε πως συνίσταται από άτομα με προσαρμοστική τελειοθηρία ($N = 356$), ενώ η συστάδα με υψηλό M.O. τόσο στα κριτήρια επίδοσης όσο και στην ασυμφωνία θεωρήθηκε πως αποτελείται από άτομα με δυσπροσαρμοστική τελειοθηρία ($N = 233$). Τέλος, οι συμμετέχοντες της συστάδας με χαμηλό M.O. στα κριτήρια επίδοσης, θεωρήθηκε πως δεν εκδηλώνουν τελειοθηρία ($N = 266$). Οι συστάδες που προέκυψαν από την κλίμακα FAPS ήταν οι εξής: προσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία ($N = 398$), δυσπροσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία ($N = 191$) και απουσία οικογενειακής τελειοθηρίας ($N = 266$). Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των συστάδων που προέκυψαν.

Οι συμμετέχοντες κατηγοριοποιήθηκαν, επίσης, ως προς το γονικό στυλ βάσει του οποίου είχαν διαπαιδαγωγηθεί, ανάλογα με την υποκλίμακα του PAQ στην οποία είχαν συγκεντρώσει την υψηλότερη βαθμολογία, έπειτα από τυποποίηση των τιμών.

Έλεγχος Ερευνητικών Ερωτημάτων και Υποθέσεων

Προκειμένου να διερευνηθεί πώς σχετίζεται η ατομική τελειοθηρία τόσο με τα είδη γονικού στυλ όσο και με την οικογενειακή τελειοθηρία, πραγματοποιήθηκε λογαριθμογραμμική ανάλυση, κατά την οποία εξετάστηκε το κορεσμένο μοντέλο. Η αφαίρεση της αλληλεπίδρασης *ατομική τελειοθηρία x γονικό στυλ x φύλο x οικογενειακή τελειοθηρία* δεν ήταν στατιστικώς σημαντική ($p = 0,074$), ενώ στο τελικό μοντέλο διατηρήθηκαν οι αλληλεπιδράσεις *ατομική τελειοθηρία x γονικό στυλ x φύλο* και *ατομική τελειοθηρία x οικογενειακή τελειοθηρία*. Κατά τον έλεγχο καλής προσαρμογής του μοντέλου, ο λόγος πιθανοφανειών ήταν $\chi^2(26) = 31,308$, $p = 0,217$. Στη συνέχεια, με σκοπό την αποσαφήνιση των παραπάνω επιδράσεων, εφαρμόστηκε ανάλυση χ^2 , η οποία για τις μεταβλητές *ατο-*

μική τελειοθηρία και *γονικό στυλ* πραγματοποιήθηκε ξεχωριστά για κάθε φύλο. Βρέθηκε στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ του γονικού στυλ και του είδους τελειοθηρίας, τόσο ανάμεσα στις γυναίκες, $\chi^2(4, n = 674) = 23,13$, $p < 0,001$, $V = 0,131$, όσο και ανάμεσα στους άνδρες, $\chi^2(4, n = 181) = 12,26$, $p = 0,015$, $V = 0,184$. Οι κατανομές συχνότητας παρουσιάζονται στον πίνακα 4.

Προκειμένου να εντοπισθούν οι κατηγορίες που συνεισέφεραν στο στατιστικώς σημαντικό αποτέλεσμα, εξετάστηκαν τα προσαρμοσμένα τυποποιημένα κατάλοιπα (*adjusted standardized residuals*, z_{ij}). Τιμές μεγαλύτερες του 1,96 υποδεικνύουν πως παρατηρήθηκαν περισσότερες περιπτώσεις από αυτό που θα αναμενόταν αν ίσχυε η μηδενική υπόθεση, ενώ αντίστοιχα τιμές μικρότερες του -1,96 υποδεικνύουν πως παρατηρήθηκαν λιγότερες περιπτώσεις από αυτό που θα αναμενόταν. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι ανάμεσα στους άνδρες που παρουσίαζαν προσαρμοστική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι από το αναμενόμενο (44,00%) είχαν ανατραφεί με διαλεκτικό γονικό στυλ ($z_{ij} = 2,18$). Τα ποσοστά των ανδρών που είχαν ανατραφεί με παραχωρητικό (30,67%) και αυταρχικό γονικό στυλ (25,33%) δε διέφεραν στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -1,49$ και $z_{ij} = -0,72$ αντίστοιχα). Ανάμεσα στους άνδρες που παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι από τα αναμενόμενο (42,22%) είχαν ανατραφεί με αυταρχικό γονικό στυλ ($z_{ij} = 2,18$). Τα ποσοστά των ανδρών που είχαν ανατραφεί με παραχωρητικό (28,89%) και διαλεκτικό γονικό στυλ (28,89%) δε διέφεραν στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -1,30$ και $z_{ij} = -0,96$ αντίστοιχα). Ανάμεσα στους άνδρες που δεν παρουσίαζαν τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι από το αναμενόμενο (50,82%) είχαν ανατραφεί με παραχωρητικό γονικό στυλ ($z_{ij} = 2,74$). Τα ποσοστά των ανδρών που είχαν ανατραφεί με διαλεκτικό (27,87%) και αυταρχικό γονικό στυλ (21,31%) δε διέφεραν στατι-

στικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -1,40$ και $z_{ij} = -1,46$ αντίστοιχα).

Ανάμεσα στις γυναίκες που παρουσίαζαν προσαρμοστική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότερες από το αναμενόμενο (37,37%) είχαν ανατραφεί με διαλεκτικό γονικό στυλ ($z_{ij} = 3,62$) και στατιστικώς σημαντικά λιγότερες (26,69%) είχαν ανατραφεί με παραχωρητικό γονικό στυλ ($z_{ij} = -3,25$). Το ποσοστό των γυναικών που είχε ανατραφεί με αυταρχικό γονικό στυλ (35,94%) δε διέφερε στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -0,25$). Ανάμεσα στις γυναίκες που παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότερες από το αναμενόμενο (45,21%) είχαν ανατραφεί με παραχωρητικό γονικό στυλ ($z_{ij} = 3,94$) και στατιστικώς σημαντικά λιγότερες (21,28%) είχαν ανατραφεί με διαλεκτικό γονικό στυλ ($z_{ij} = -3,02$). Το ποσοστό των γυναικών που είχε ανατραφεί με αυταρχικό γονικό στυλ (33,51%) δε διέφερε στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -1,00$). Ανάμεσα στις γυναίκες που δεν παρουσίαζαν τελειοθηρία, τα ποσοστά εκείνων που είχαν ανατραφεί με διαλεκτικό (27,32%), παραχωρητικό (32,68%) και αυταρχικό γονικό στυλ (40,00%) δε διέφεραν στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -0,94$, $z_{ij} = -0,36$ και $z_{ij} = 1,25$ αντίστοιχα).

Όσον αφορά στη σχέση μεταξύ της ατομικής και της οικογενειακής τελειοθηρίας, αυτή βρέθηκε να είναι στατιστικώς σημαντική, $\chi^2(4, n = 855) = 88,32, p < 0,001, V = 0,227$. Ανάμεσα στους συμμετέχοντες που παρουσίαζαν προσαρμοστική ατομική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι από το αναμενόμενο (60,67%) παρουσίαζαν προσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία ($z_{ij} = 6,99$), ενώ στατιστικώς σημαντικά λιγότερα άτομα είτε δεν παρουσίαζαν οικογενειακή τελειοθηρία (25,57%, $z_{ij} = -2,96$) είτε παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία (13,76%, $z_{ij} = -5,08$). Ανάμεσα στους συμμετέχοντες που παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική ατομική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι

από το αναμενόμενο (38,63%) παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία ($z_{ij} = 7,00$), ενώ στατιστικώς σημαντικά λιγότερα άτομα είτε παρουσίαζαν προσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία (36,91%, $z_{ij} = -3,46$) είτε δεν παρουσίαζαν οικογενειακή τελειοθηρία (24,46%, $z_{ij} = -2,57$). Ανάμεσα στους συμμετέχοντες που δεν παρουσίαζαν ατομική τελειοθηρία, στατιστικώς σημαντικά περισσότεροι από το αναμενόμενο (44,36%) δεν παρουσίαζαν οικογενειακή τελειοθηρία ($z_{ij} = 5,62$), ενώ στατιστικώς σημαντικά λιγότερα άτομα παρουσίαζαν προσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία (36,09%, $z_{ij} = -4,12$). Το ποσοστό των ατόμων που παρουσίαζαν δυσπροσαρμοστική οικογενειακή τελειοθηρία (19,55%) δε διέφερε στατιστικώς σημαντικά από το αναμενόμενο ($z_{ij} = -1,32$).

Τέλος, πραγματοποιήθηκε ανάλυση χ^2 για τη διερεύνηση τυχόν σχέσεων ανάμεσα στην κύρια μεταβλητή, την ατομική τελειοθηρία, και τα κατηγορικά δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Δεν εντοπίστηκαν, ωστόσο, στατιστικώς σημαντικές σχέσεις μεταξύ της τελειοθηρίας και της σχολής φοίτησης ($p = 0,063$) ή του τόπου μόνιμης κατοικίας ($p = 0,508$). Για τη διερεύνηση της πιθανής σχέσης μεταξύ της ηλικίας των συμμετεχόντων και της ατομικής τελειοθηρίας πραγματοποιήθηκε μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης, η οποία δεν ήταν στατιστικώς σημαντική ($p = 0,212$).

Συζήτηση

Διαλεκτικό Γονικό Στυλ και Τελειοθηρία

Το διαλεκτικό γονικό στυλ βρέθηκε να σχετίζεται θετικά με την εκδήλωση προσαρμοστικής τελειοθηρίας, επιβεβαιώνοντας την ερευνητική υπόθεση, καθώς και προηγούμενες έρευνες (Basirion et al., 2014. Flett et al., 1995. Gong et al., 2015. Kontrimiene, 2014. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012). Αξίζει να σημειωθεί ότι η σχέση αυτή ίσχυε και στα

δύο φύλα. Επίσης, το διαλεκτικό γονικό στυλ στην παρούσα έρευνα σχετιζόταν αρνητικά με την εκδήλωση δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας ανάμεσα στις γυναίκες. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει εν μέρει την ερευνητική υπόθεση και βρίσκεται σε συμφωνία με έρευνες, στις οποίες εντοπίστηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ δυσπροσαρμοστικών όψεων της τελειοθρίας και του διαλεκτικού γονικού στυλ (Gong et al., 2015. Hibbard & Walton, 2014. Soysa & Weiss, 2014. Walton et al., 2018. Wintre & Sugar, 2000 στο Flett et al., 2002). Οι διαλεκτικοί γονείς είναι περισσότερο πιθανό με βάση τα χαρακτηριστικά που περιγράφει η Baumrind (1971, 1991) να είναι εγκάρδιοι και να αποδέχονται τα παιδιά τους, συνεπώς, τα παιδιά αυτά ίσως εκδηλώνουν προσαρμοστική τελειοθρία, αφού οι γονείς τους να μην θέτουν υψηλά κριτήρια, αλλά δεν τα επικρίνουν όταν τυχόν δεν ανταποκρίνονται σε αυτά (Flett et al., 2002), ενώ παραμένουν συναισθηματικά προσβάσιμοι, ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους και τα στηρίζουν (Rice et al., όπως αναφέρεται στους Slaney et al., 2002). Όσον αφορά στο εύρημα ότι η αρνητική συσχέτιση μεταξύ του διαλεκτικού γονικού στυλ και της δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας ίσχυε μόνο στις γυναίκες του δείγματος, μπορεί να υποθεθεί πως πιθανώς η ύπαρξη υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος δρα προστατευτικά στις γυναίκες έναντι στην εκδήλωση δυσπροσαρμοστικών χαρακτηριστικών, κάτι που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Αυταρχικό Γονικό Στυλ και Τελειοθρία

Η υπόθεση ότι το αυταρχικό γονικό στυλ θα σχετίζεται θετικά με την εκδήλωση δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας επιβεβαιώθηκε μερικώς, επιρρωνύοντας πλήθος προηγούμενων ερευνών (Basirion et al., 2014. Besharat et al., 2011. Craddock et al., 2009. Flett et al., 1995. Gong et al., 2015. Hibbard & Walton, 2014. Kawamura et al., 2002. Kontrimiene, 2014. Miller et al., 2012. Miller & Speirs Neumeister,

2017. Speirs Neumeister, 2004. Olson, 2012. Soysa & Weiss, 2014. Walton et al., 2018. Wintre & Sugar, 2000 στο Flett et al., 2002) και αντικρούοντας έρευνες στις οποίες βρέθηκε ότι το αυταρχικό γονικό στυλ γονικό σχετίζεται με προσαρμοστικές όψεις (Besharat et al., 2011. Craddock et al., 2009. Gong et al., 2015. Walton et al., 2018). Τα παιδιά που έχουν ανατραφεί με αυταρχικό γονικό στυλ ενδεχομένως προσπαθούν να αποφύγουν την κριτική και την απόρριψη των γονέων τους μέσω της τελειότητας, δεδομένου ότι η γονική αποδοχή και επιδοκμασία συνιστά την επιβράβευση για την τέλεια συμπεριφορά (Burns, 1980). Η τελειοθρία σε αυτήν την περίπτωση είναι δυσπροσαρμοστική, καθώς προκύπτει από το φόβο της αποτυχίας παρά από την ανάγκη για επίτευξη και δίνεται έμφαση στην αποφυγή λαθών παρά στη σωστή υλοποίηση των πραγμάτων (Enns & Cox, 2002). Το παραπάνω εύρημα, ωστόσο, ίσχυε μόνο στον ανδρικό πληθυσμό του δείγματος, επιβεβαιώνοντας προηγούμενες έρευνες (Flett et al., 1995. Hibbard & Walton, 2014). Πιο συγκεκριμένα, οι Flett et al. ανέφεραν ως πιθανή εξήγηση το γεγονός ότι συχνά παρατηρούνται διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα όσον αφορά στις πειθαρχικές γονικές μεθόδους, με τους γονείς να είναι πιο αυστηροί και τιμωρητικοί με τα αγόρια. Οι γονείς ενδέχεται ακόμα να διαφέρουν στην εγκαρδιότητα και αποδοχή που δείχνουν στα παιδιά ανάλογα με το φύλο τους, αλλά και στον έλεγχο που τους ασκούν. Επομένως, αν είναι αυταρχικοί, αλλά ταυτόχρονα εγκάρδιοι και λιγότερο ελεγκτικοί προς τα κορίτσια, ενώ είναι αυταρχικοί, ελεγκτικοί και λιγότερο εγκάρδιοι προς τα αγόρια, αυτό ίσως να εξηγεί την εκδήλωση δυσπροσαρμοστικής τελειοθρίας μόνο στους άνδρες.

Παραχωρητικό Γονικό Στυλ και Τελειοθρία

Το παραχωρητικό γονικό στυλ βρέθηκε πως σχετίζεται θετικά με την απουσία

τελειοθηρίας ανάμεσα στους άνδρες, επιβεβαιώνοντας την έλλειψη συσχέτισης που είχε εντοπισθεί σε προγενέστερες έρευνες (Basirion et al., 2014. Besharat et al., 2011. Miller et al., 2012. Miller & Speirs Neumeister, 2017. Olson, 2012). Αντιθέτως, ανάμεσα στις γυναίκες το παραχωρητικό γονικό στυλ βρέθηκε ότι σχετίζεται θετικά με την εκδήλωση δυσπροσαρμοστικής τελειοθηρίας και αρνητικά με την εκδήλωση προσαρμοστικής τελειοθηρίας. Το παρόν εύρημα συμφωνεί με την έρευνα των Walton et al. (2018), καθώς και των Hibbard και Walton (2014), οι οποίοι βρήκαν πως το παραχωρητικό-αμελές γονικό στυλ σχετιζόταν θετικά με δυσπροσαρμοστικές όψεις της τελειοθηρίας και αρνητικά με μία προσαρμοστική πτυχή της τελειοθηρίας ανάμεσα στις γυναίκες. Επιπλέον, επιβεβαιώνει την έρευνα των Flett et al. (1995), οι οποίοι βρήκαν πως το παραχωρητικό γονικό στυλ σχετιζόταν με δυσπροσαρμοστικές πτυχές της τελειοθηρίας ανάμεσα στις γυναίκες.

Μια πιθανή εξήγηση μπορεί να δοθεί βάσει του μοντέλου κοινωνικής αντίδρασης, σύμφωνα με το οποίο τα παιδιά που ανατρέφονται σε ένα οικογενειακό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από ελλιπή δομή και ελάχιστη παροχή υποστήριξης, υιοθετούν την τελειοθηρία ως στρατηγική αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων, έτσι ώστε να ανακτήσουν την αίσθηση ελέγχου και προβλεψιμότητας στη ζωή τους (Flett et al., 2002). Σύμφωνα με τους Slade και Owens (1998), όταν η συμπεριφορά του παιδιού δεν τιμωρείται με συνέπεια, όπως στην περίπτωση των παραχωρητικών γονέων, το παιδί είναι πιθανό να προτιμήσει να συμπεριφέρεται πάντα τέλεια, παρά να κινδυνεύσει να τιμωρηθεί. Ομοίως, όταν δεν υπάρχουν ξεκάθαρες προσδοκίες ή όταν η επιδοκιμασία εκ μέρους των γονέων είναι ασυνεπής, τα παιδιά υιοθετούν τέλεια συμπεριφορά ως τη σίγουρη επιλογή, ώστε να αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητά τους σχετικά με το αν μια πράξη τους είναι πιθανότερο να τιμωρηθεί ή να ανταμειφθεί (Hamachek, 1978). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, όπως

η έμφαση στην αποφυγή λαθών, η υποκίνηση από την αποφυγή αρνητικών συνεπειών και από το φόβο αποτυχίας, καθιστούν την τελειοθηρία δυσπροσαρμοστική (Enns & Cox, 2002). Οι διαφορές φύλου όσον αφορά στη συσχέτιση του παραχωρητικού γονικού στυλ και της τελειοθηρίας ενδέχεται να σχετίζονται με το διαφορετικό αντίκτυπο που έχει το κάθε γονικό στυλ στα δύο φύλα, με τις γυναίκες να είναι ίσως περισσότερο επιρρεπείς στην εκδήλωση δυσπροσαρμοστικών χαρακτηριστικών σε περίπτωση έλλειψης δομής, καθοδήγησης και υποστήριξης από το οικογενειακό πλαίσιο, υπόθεση η οποία χρειάζεται να διερευνηθεί εκτενέστερα.

Ατομική και Οικογενειακή Τελειοθηρία

Όσο αφορά στη σχέση μεταξύ της ατομικής και της οικογενειακής τελειοθηρίας, βρέθηκε πως κάθε είδος ατομικής τελειοθηρίας σχετιζόταν θετικά με το αντίστοιχο είδος οικογενειακής τελειοθηρίας και αρνητικά με τα υπόλοιπα είδη. Λαμβάνοντας υπόψη το μοντέλο κοινωνικών προσδοκιών (Flett et al., 2002) και την έρευνα των Damian et al. (2013), οι συμμετέχοντες ενδέχεται να ενστερνίζονται τα κριτήρια επίδοσης που πιστεύουν ότι η οικογένειά τους θέτει για τους ίδιους, με αποτέλεσμα όταν θεωρούν πως αυτά είναι υψηλά, να θέτουν και οι ίδιοι υψηλά κριτήρια για τον εαυτό τους, εκδηλώνοντας έτσι τελειοθηρία. Μάλιστα, όταν ταυτόχρονα πιστεύουν πως δεν ανταποκρίνονται στα ενστερνιζόμενα κριτήρια επίδοσης της οικογένειάς τους, εκ των πραγμάτων πιστεύουν ότι δεν ανταποκρίνονται ούτε στα προσωπικά τους κριτήρια επίδοσης, χαρακτηριστικό που καθιστά την τελειοθηρία τους δυσπροσαρμοστική.

Περιορισμοί και Προτάσεις

Στους περιορισμούς της έρευνας περιλαμβάνεται ο συμπτωματικός τρόπος δειγμα-

τοληψίας και το ευκαιριακό δείγμα, η περιορισμένη γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων σε μη φοιτητικό πληθυσμό, ο μικρός αριθμός των ανδρών συμμετεχόντων, καθώς και η αδυναμία διασφάλισης της φοιτητικής ταυτότητας των συμμετεχόντων. Το γεγονός ότι τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν δεν είναι σταθμισμένα στον ελληνικό πληθυσμό συνιστά άλλον ένα περιορισμό της παρούσας έρευνας, ενώ η διαφοροποίηση των συμμετεχόντων σε άτομα με προσαρμοστική και δυσπροσαρμοστική τελειοθρία έγινε μόνο με στατιστική ομαδοποίησή τους. Η έρευνα δεν ήταν διαχρονική, παρά μόνο συναφειακή, και βασίστηκε σε αυτο-αναφορές των συμμετεχόντων, οι οποίες είναι ιδιαίτερα επιδεκτικές σε μεροληψία.

Μελλοντικές έρευνες χρειάζεται να επαληθεύσουν τα αποτελέσματα της έρευνας και να λάβουν υπόψη και άλλους παράγοντες (π.χ. κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες, συνομήλικοι, καθηγητές) που πιθανώς σχετίζονται με την εκδήλωση τελειοθρίας. Οι αυτο-αναφορές των συμμετεχόντων προτείνεται να συμπληρώνονται από τις αυτο-αναφορές των γονέων τους σχετικά με τον τρόπο άσκησης του γονικού τους ρόλου και τα επίπεδα της οικογενειακής τελειοθρίας, καθώς και από περιγραφές τρίτων (π.χ. γονέων, φίλων, δασκάλων) σχετικά με τα επίπεδα τελειοθρίας που παρουσιάζουν οι συμμετέχοντες. Απαραίτητη κρίνεται, ακόμα, η στάθμιση των ψυχομετρικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν, η διεξαγωγή διαχρονικής έρευνας, καθώς και η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της τελειοθρίας και του γονικού στυλ κάνοντας περαιτέρω διάκριση του παραχωρητικού γονικού στυλ σε επιεικές και αμελές.

Βιβλιογραφία

Basiron, Z., Majid, R. A., & Jelas, Z. M. (2014). Big five personality factors, perceived parenting styles, and perfectionism among academically

- gifted students. *Asian Social Science*, 10(4), 8-15. doi:10.5539/ass.v10n4p8
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(1, Pt.2), 1-103. doi:10.1037/h0030372
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. doi:10.1177/0272431691111004
- Besharat, M. A, Azizi, K., & Poursharifi, H. (2011). The relationship between parenting styles and children's perfectionism in a sample of Iranian families. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1280-1283. doi:10.1016/j.sbspro.2011.03.277
- Beuckelaer, A. D., & Lievens, F. (2009) Measurement equivalence of paper-and-pencil and internet organizational surveys: A large scale examination in 16 countries. *Applied Psychology*, 58, 336-361. doi:10.1111/j.1464-0597.2008.00350.x
- Bieling, P. J., Israeli, A. L., & Antony, M. M. (2004). Is perfectionism good, bad, or both? Examining models of the perfectionism construct. *Personality and Individual Differences*, 36(6), 1373-1385. doi:10.1016/S0191-8869(03)00235-6
- Buri, J. R. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 110-119. doi:10.1207/s15327752jpa5701_13
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology Today*, 14, 34-52.
- Craddock, A. E., Church, W., & Sands, A. (2009). Family of origin characteristics as predictors of perfectionism. *Australian Journal of Psychology*, 61(3), 136-144. doi:10.1080/00049530802239326
- Damian, L. E., Stoeber, J., Negru, O., & Baban, A. (2013). On the development of perfectionism in adolescence: Perceived parental expectations predict longitudinal increases in socially prescribed perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 55(6), 688-693. doi:10.1016/j.paid.2013.05.021
- Diamantopoulou, G., & Platsidou, M. (2014). Factorial validity and psychometric properties of the greek version of the Almost Perfect Scale-Revised (APS-R). *Hellenic Journal of Psychology*, 11, 123-137.
- Enns, M. W., & Cox, B. J. (2002). The nature and assessment of perfectionism: A critical analysis. In G. L. Flett, & P. L. Hewitt (Eds.), *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment* (pp. 33-62).

- Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/10458-002
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*, 51(1), 50-60.
- Flett, G.L., & Hewitt, P.L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues. In G. L. Flett, & P. L. Hewitt (Eds.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (pp. 5-13). Washington, DC: American Psychological Association. doi.org/10.1037/10458-001
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Oliver, J. M., & Macdonald, S. (2002). Perfectionism in children and their parents: A developmental analysis. In G. L. Flett, & P. L. Hewitt (Eds.), *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment* (pp. 89-132). Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/10458-004
- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. S., Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 14(1), 119-126. doi:10.1016/0191-8869(93)90181-2
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468. doi:10.1007/BF01172967
- Gilman, R., & Ashby, J. S. (2003). Multidimensional perfectionism in a sample of middle school students: An exploratory investigation. *Psychology in the Schools*, 40(6), 677-689. doi:10.1002/pits.10125
- Gong, X., Fletcher, K. L., & Bolin, J. H. (2015). Dimensions of perfectionism mediate the relationship between parenting styles and coping. *Journal of Counseling & Development*, 93, 259-268. doi:10.1002/jcad.12024
- Gosling, S. D., Vazire, S., Srivastava, S., & John, O. P. (2004). Should we trust web-based studies? A comparative analysis of six preconceptions about internet questionnaires. *American Psychologist*, 59(2), 93-104. doi:10.1037/0003-066X.59.2.93
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15(1), 27-33.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1990). Perfectionism and depression: A multidimensional analysis. *Journal of Social Behavior and Personality*, 5, 423-438.
- Hibbard, D. R., Walton, G. E., & State, C. (2012). Where does perfectionism come from? A qualitative investigation of perfectionists and nonperfectionists. *Social Behavior and Personality*, 40(7), 1121-1122. doi:10.2224/sbp.2012.40.7.1121
- Hibbard, D. R., & Walton, G. E. (2014). Exploring the development of perfectionism: The influence of parenting style and gender. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 42(2), 269-278. doi:10.2224/sbp.2014.42.2.269
- Hollender, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6, 94-103.
- Joinson, A. (1999). Social desirability, anonymity, and Internet-based questionnaires. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 31(3), 433-438.
- Kawamura, K. Y., Frost, R. O., & Harmatz, M. G. (2002). The relationship of perceived parenting styles to perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 32(2), 317-327. doi:10.1016/S0191-8869(01)00026-5
- Knapp, H., & Kirk, S. A. (2003). Using pencil and paper, internet and touch-tone phones for self-administered surveys: Does methodology matter? *Computers in Human Behavior*, 19(1), 117-134. doi:10.1016/S0747-5632(02)00008-0
- Kontrimiene, S. (2014). Relationships between adaptive and maladaptive perfectionism and perceived parenting styles in a sample of university students. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 33, 96-115.
- Lewis, I. M., Watson, B. C., & White, K. M. (2009). Internet versus paper-and-pencil survey methods in psychological experiments: Equivalence testing of participant responses to health-related messages. *Australian Journal of Psychology*, 61(2), 107-116. doi:10.1080/00049530802105865
- Methikalam, B., Wang, K. T., Slaney, R. B., & Yeung, J. G. (2015). Asian values, personal and family perfectionism, and mental health among Asian Indians in the United States. *Asian American Journal of Psychology*, 6(3), 223-232. doi:10.1037/aap0000023
- Miller, A. L., Lambert, A. D., & Speirs Neumeister, K. L. (2012). Parenting style, perfectionism, and creativity in high-ability and high-achieving young adults. *Journal for the Education of the Gifted*, 35(4), 344-365. doi:10.1177/0162353212459257
- Miller, A. L., & Speirs Neumeister, K. L. (2017).

- Journal of Advanced Academics*, 28(4), 313-344. doi:10.1177/1932202X17730567
- Missildine, W. H. (1963). *Your inner child of the past*. New York: Simon & Schuster.
- Olson, J. (2012). *Parenting style and its relationship to perfectionism* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations Publishing.
- Ortega, N. E., Wang, K. T., Slaney, R. B., Hayes, J. A., & Morales, A. (2013). Personal and Familial Aspects of Perfectionism in Latino/a Students. *The Counselling Psychologist*, 42(3), 406-427. doi:10.1177/0011000012473166
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American Psychologist*, 39(4), 386-390. doi:10.1037/0003-066X.39.4.386
- Παπάζογλου, Σ. (2018). *Ιδιότυποι Τρόποι Απόκρισης: Σύγκριση μεταξύ παραδοσιακών συνθηκών μέτρησης και συνθηκών συμμετοχής σε διαδικτυακή έρευνα*. (Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα.
- Pastor, D. A. (2010). Cluster analysis. In G. R. Hancock & R. O. Mueller (Eds.), *Quantitative methods in the social and behavioral sciences: A guide for researchers and reviewers* (pp. 41-54). New York, NY: Taylor & Francis.
- Rice, K. G., Ashby, J. S., & Gilman, R. (2011). Classifying adolescent perfectionists. *Psychological Assessment*, 23(3), 563-577. doi:10.1037/a0022482
- Rice, K. G., & Slaney, R. B. (2002). Clusters of perfectionists: Two studies of emotional adjustment and academic achievement. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(1), 35-48.
- Shih, T-H., & Fan, X. (2008). Comparing response rates from web and mail surveys: A meta-analysis. *Field Methods*, 20(3), 249-271. doi:10.1177/1525822X08317085
- Slade, P. D., & Owens, R. (1998). A dual process model of perfectionism based on reinforcement theory. *Behavior Modification*, 22, 372-390. doi:10.1177/01454455980223010
- Slaney, R. B., Mobley, M., Trippi, J., Ashby, J., & Johnson, D. G. (1996). *The Almost Perfect Scale-Revised*. Unpublished manuscript, The Pennsylvania State University, University Park, PA.
- Slaney, R., Rice, K., Mobley, M., Trippi, J., & Ashby, J. S. (2001). The Revised Almost Perfect Scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34(3), 130-145.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., & Ashby, J. S. (2002). A programmatic approach to measuring perfectionism: The Almost Perfect Scale. In G. L. Flett & P. L. Hewitt (Eds.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (pp. 63-88). Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/10458-003
- Soysa, C. K., & Weiss, A. (2014). Mediating perceived parenting styles-test anxiety relationships: Academic procrastination and maladaptive perfectionism. *Learning and Individual Differences*, 34, 77-85. doi:10.1016/j.lindif.2014.05.004
- Speirs Neumeister, K. L. (2004). Factors influencing the development of perfectionism in gifted college students. *Gifted Child Quarterly*, 48(4), 259-274. doi:10.1177/001698620404800402
- Τσαούσης, Ι. (2002). Το γονεϊκό μοντέλο διαπαιδαγώγησης και η αυτοεκτίμηση του μαθητή ως μεταβλητές εμφάνισης προβληματικής συμπεριφοράς στο περιβάλλον του σχολείου. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καϊλα & Φ. Καλαβάσης (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία* (σσ. 274-303). Αθήνα: Ατραπός.
- Walton, G. E., Hibbard, D. R., Coughlin, C., & Coyle-Shepherd, D. D. (2018). Parenting, personality, and culture as predictors of perfectionism. *Current Psychology(January)*, 1-13. doi:10.1007/s12144-018-9793-y
- Wang, K. T. (2010). The Family Almost Perfect Scale: Development, psychometric properties, and comparing Asian and European Americans. *Asian American Journal of Psychology*, 1(3), 186-199. doi:10.1037/a0020732
- Wang, K. T., Methikalam, B., & Slaney, R. B. (2010). *Family Almost Perfect Scale*. Unpublished manuscript, The Pennsylvania State University, University Park, PA.
- Wang, K. T. (2012). Personal and family perfectionism of Taiwanese college students: Relationships with depression, self-esteem, achievement motivation and academic grades. *International Journal of Psychology*, 47(4), 305-314. doi:10.1080/00207594.2011.626050
- Weigold, A., Weigold, I. K., & Russell, E. J. (2013). Examination of the equivalence of self-report survey-based paper-and-pencil and internet data collection methods. *Psychological Methods*, 18(1), 53-70. doi:10.1037/a0031607

The relationship between parenting and the manifestation of perfectionism among Greek college students

CZEPIEL DIANA¹ & TANTAROS SPYRIDON²

ABSTRACT

Previous research suggests that the origins of perfectionism lie in parental factors. The present study examined how parenting style and family perfectionism is associated with the manifestation of perfectionism in a sample of 855 Greek university students, using the Almost Perfect Scale-Revised (APS-R), the Family Almost Perfect Scale (FAPS) and the Parental Authority Questionnaire (PAQ). The subscales of APS-R and FAPS are combined to provide three types of personal and family perfectionism respectively (adaptive, maladaptive, absence of perfectionism), whereas PAQ distinguishes three parenting styles (authoritarian, permissive, authoritative). The authoritative parenting style was positively associated with adaptive perfectionism in both genders and negatively associated with maladaptive perfectionism among women, the authoritarian parenting style was positively associated with maladaptive perfectionism among men, whereas the permissive parenting style was positively associated with maladaptive perfectionism among women and the absence of perfectionism among men. Moreover, the type of personal perfectionism was associated to the respective type of family perfectionism.

Key Words: perfectionism, family perfectionism, parenting style, Greek

1. Leiden University, Department of Psychology

2. University of Athens, Department of Psychology

* Correspondence: Tantaros Spyridon, Professor, Department of Psychology, School of Philosophy, University of Athens, Panepistemiopolis, Ilisia, 15784, Athens. Tel: 2107277515, fax: 2107277534, email: sgtan@psych.uoa.gr